

Głównym celem projektu pt. „Nierówność majątkowa w Europie Środkowo-Wschodniej” jest wszechstronne zbadanie problemu nierówności majątkowej w Polsce i innych krajach postsocjalistycznych naszego regionu. Nierówności ekonomiczne są zwykle mierzone w kategoriach dochodów lub wydatków gospodarstw domowych. Dotychczas stosunkowo mniej uwagi poświęcano nierówności majątkowej, głównie ze względu na fakt, iż zdefiniowanie i mierzenie majątków jest trudniejsze, niż badanie dochodów czy wydatków. Majątki gospodarstw domowych w literaturze ekonomicznej są zwykle badane jako majątki netto, czyli różnica pomiędzy wartością aktywów (finansowych i rzeczowych) a wartością zadłużenia gospodarstwa domowego. Badania naukowe pokazują, że majątek ma kluczowe znaczenie jako czynnik silnie wpływający na indywidualny dobrobyt ekonomiczny i jego rozkład w społeczeństwie. Majątek rodziców jest pozytywnie skorelowany z lepszymi wynikami edukacyjnymi i kognitywnymi dzieci, posiadaniem przez dzieci nieruchomości i lepszymi wynikami dzieci na rynku pracy. Fakt, iż rozkład majątku charakteryzuje się w praktyce zawsze dużo większą nierównością, niż rozkład dochodów, oznacza, że nierówności majątkowe skutkują silnie nierównymi szansami ekonomicznymi dla osób pochodzących z mniej uprzywilejowanych majątkowo grup. Ostatnie badania pokazują również, że istnieje negatywny wpływ niektórych typów nierówności majątkowej na wzrost gospodarczy.

Choć istnieje duża literatura naukowa na temat nierówności majątkowych w krajach zachodnich, to zagadnienie to pozostaje mało zbadane dla krajów rozwijających się i średniozamożnych jak kraje postsocjalistyczne naszego regionu. Niniejszy projekt wypełni lukę istniejącą w literaturze naukowej w następujący sposób. Po pierwsze, nasza dotychczasowa wiedza na temat poziomu nierówności majątkowych w Polsce i w innych krajach regionu jest niepełna. Opublikowane oszacowania poziomu tej nierówności nie uwzględniają majątków najbogatszych mieszkańców krajów naszego regionu. Problem ten zostanie rozwiązany w niniejszym projekcie poprzez obliczenie skorygowanych miar nierówności majątkowej uwzględniających również osoby najbogatsze. Po drugie, niewiele wiadomo na temat majątków najbogatszych Polaków – tempa ich wzrostu w czasie, struktury, czynników je determinujących. Badanie poświęcone tym zagadnieniom również jest celem projektu. Podobnie nie wiadomo dotychczas, dlaczego nierówności majątkowe różnią się od nierówności majątkowych w innych krajach regionu, a także od tych istniejących w bogatych krajach zachodnich. Ten problem także będzie badany w ramach niniejszego projektu.

Dodatkowym celem projektu jest rozstrzygnięcie sporu naukowego dotyczącego wysokości nierówności dochodowych w Polsce i stopnia w jakim wzrosły one w okresie transformacji gospodarczej po 1989 r. Dotychczasowe badania oparte na danych ankietowych sugerują, że nierówności dochodowe wzrosły w Polsce w okresie 1992-2005 o około 20%, a następnie nieco obniżyły się. Z kolei dane ze źródeł podatkowych wskazują na wzrost nierówności w zakresie od 40 do 50%. Proponowany projekt doprowadzi do uzgodnienia tych rozbieżnych rezultatów poprzez stworzenie zbioru danych o dochodach, który łączy informacje ankietowe i podatkowe. Umożliwi to obliczenie bardziej dokładnych niż dotychczasowe oszacowań miar nierówności dochodowej i sformułowanie bardziej precyzyjnej odpowiedzi na pytanie w jakim stopniu transformacja gospodarcza w Polsce zwiększała nierówności dochodowe i podnosiła ogólny dobrobyt ekonomiczny, jak również dobrobyt ekonomiczny wśród osób biednych i bogatych.